

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

KNOWLEDGE ATTITUDES AND BEHAVIORS RELATED
TO DROWNING PREVENTION AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS

ปิ่นเพชร ดิษะรา

กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับต้นๆ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เด็กนักเรียนเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง แต่ยังขาดทักษะในการดูแลตนเอง การจมน้ำในเด็กมักเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้ผู้ปกครองจะอยู่ด้วยอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา การศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้ต้องการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และหาความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลแกดำ จำนวน 133 คน เก็บข้อมูลเดือนมิถุนายน 2568 โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาคได้ 0.76 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (ค่าต่ำสุด, ค่าสูงสุด) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า เด็กนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 68 คน ร้อยละ 51.13 อายุเฉลี่ย 10.44 ปี (S.D. = 0.93) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 47 คน ร้อยละ 35.34 อาศัยอยู่กับพ่อ แม่ จำนวน 71 คน ร้อยละ 53.38 เคยลงเล่นน้ำ จำนวน 118 คน ร้อยละ 88.72 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมการว่ายน้ำ จำนวน 81 คน ร้อยละ 60.90 สามารถลอยตัวในน้ำได้จำนวน 74 คน ร้อยละ 55.64 มีทักษะการว่ายน้ำ จำนวน 72 คน ร้อยละ 54.14 เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ จำนวน 62 คน ร้อยละ 46.62 ได้รับความรู้จากทางโรงเรียน จำนวน 46 คน ร้อยละ 34.59 คะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 9.94 (3, 13) คะแนน (S.D. = 1.91) คะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 52.53 (33, 60) คะแนน (S.D. = 5.64) คะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 48.23 (26, 63) คะแนน (S.D. = 7.29) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.38, p < 0.0001$) ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.25, p = 0.0034$) และความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.03, p = 0.7619$) สรุปได้ว่า การป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษามีคะแนนความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนทัศนคติอยู่ในระดับดี คะแนนพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับ

น้อย การให้ความรู้เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอในการป้องกันการจมน้ำ ควรเพิ่มการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำ และการเอาชีวิตรอดจากการจมน้ำ เพื่อลดความรุนแรงของเหตุการณ์และป้องกันการเสียชีวิต

คำสำคัญ : การป้องกันการจมน้ำ, เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ : โรงพยาบาลแกดำ เลขที่ 13/2568 รับรองวันที่ 8 เมษายน 2568

ชื่อเรื่อง

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัย

ปิ่นเพชร ดิษะรา โรงพยาบาลแกดำ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม

ผู้นำเสนอผลงาน

ปิ่นเพชร ดิษะรา

สถานที่ติดต่อกลับ / โทรศัพท์มือถือ e - mail address

ปิ่นเพชร ดิษะรา กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม โทรศัพท์มือถือ : 0886051646, e - mail : pinpettichara@gmail.com

บทนำ

การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับต้นๆ ในเด็ก โดยเฉพาะในประเทศไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติและแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรที่อยู่มากเป็นจำนวนมาก เด็กวัยเรียนเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองแต่ยังขาดทักษะในการดูแลตนเอง การจมน้ำในเด็กมักเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้ว่าผู้ปกครองจะอยู่ด้วยอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

จากรายงานสถานการณ์การจมน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในประเทศไทย ปี 2567 พบว่า เกิดเหตุการณ์การตกน้ำ จมน้ำ 396 ครั้ง เสียชีวิตจากการจมน้ำ 313 คน มีผู้บาดเจ็บจากการตกน้ำ 120 คน และตกน้ำ ไม่มีอาการบาดเจ็บ 113 คน ซึ่งในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกิดเหตุการณ์การตกน้ำ จมน้ำ 14 ครั้ง เสียชีวิตจากการจมน้ำ 11 คน มีผู้บาดเจ็บจากการตกน้ำ 2 คน และตกน้ำ ไม่มีอาการบาดเจ็บ 11 คน และในอำเภอแกดำ ไม่มีเหตุการณ์การตกน้ำ แต่ใน ปี 2568 เดือนเมษายน เกิดเหตุการณ์การตกน้ำ จมน้ำ 1 ครั้ง เสียชีวิตจากการจมน้ำ 1 คน ไม่มีผู้บาดเจ็บจากการตกน้ำ¹ ซึ่งแนวทางในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก คือการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่เหมาะสมในการป้องกันการจมน้ำ ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการจมน้ำ วิธีช่วยชีวิตเบื้องต้น หรืออุปกรณ์ที่ช่วยป้องกันการจมน้ำ ทักษะที่เห็นถึงความสำคัญของความปลอดภัย ให้ระมัดระวัง ส่งผลต่อการตัดสินใจในการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนพฤติกรรมการระมัดระวังเวลาอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ไม่ปล่อยให้เด็กเล่นน้ำเพียงลำพัง การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

วิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษาเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2568 ในเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่ศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลตำบลแกดำ จำนวน 133 คน เครื่องมือใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 2 ความรู้ในการป้องกันเด็กจมน้ำ

จำนวน 13 ข้อ ส่วนที่ 3 ทักษะในการป้องกันเด็กจมน้ำ จำนวน 12 ข้อ มี 5 ตัวเลือก ส่วนที่ 4 พฤติกรรมในการป้องกันเด็กจมน้ำ จำนวน 13 ข้อ มี 5 ตัวเลือก โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาคได้ 0.76 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (ค่าต่ำสุด, ค่าสูงสุด) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

โครงการวิจัยนี้ได้รับการพิจารณารับรองให้ดำเนินการวิจัยได้จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลแกดำ เลขที่ 13/2568 รับรองวันที่ 8 เมษายน 2568

ผลการศึกษา

เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 133 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 68 คน ร้อยละ 51.13 อายุเฉลี่ย 10.44 ปี (S.D. = 0.93) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 47 คน ร้อยละ 35.34 อาศัยอยู่กับพ่อแม่ จำนวน 71 คน ร้อยละ 53.38 เคยลงเล่นน้ำ จำนวน 118 คน ร้อยละ 88.72 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมการว่ายน้ำ จำนวน 81 คน ร้อยละ 60.90 สามารถลอยตัวในน้ำได้จำนวน 74 คน ร้อยละ 55.64 มีทักษะการว่ายน้ำ จำนวน 72 คน ร้อยละ 54.14 เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ จำนวน 62 คน ร้อยละ 46.62 ได้รับความรู้จากทางโรงเรียน จำนวน 46 คน ร้อยละ 34.59

คะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 9.94 (3, 13) คะแนน (S.D. = 1.91) คะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 52.53 (33, 60) คะแนน (S.D. = 5.64) คะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 48.23 (26, 63) คะแนน (S.D. = 7.29)

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.38, p < 0.0001$) ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.25, p = 0.0034$) และความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.03, p = 0.7619$)

อภิปราย สรุป และข้อเสนอแนะ

คะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 9.94 (3, 13) คะแนน (S.D. = 1.91) อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริประพาพรรณ ทุมคำ และคณะ (2563)² พบว่า คะแนนเฉลี่ยการป้องกันการจมน้ำในระดับปานกลาง ($M = 22.27, SD = 3.88$) คะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 52.53 (33, 60) คะแนน (S.D. = 5.64) อยู่ในระดับดี คะแนนพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำเฉลี่ย 48.23 (26, 63) คะแนน (S.D. = 7.29) อยู่ในระดับปานกลาง

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.38, p < 0.0001$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับน้อย ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.25, p = 0.0034$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับน้อย ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.03$, $p = 0.7619$) สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริประพาพรรณ ทุมคำ และคณะ (2563)² พบว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์กับการป้องกันการจมน้ำในเด็กนักเรียน ชั้นประถมศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษามีคะแนนความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนทัศนคติอยู่ในระดับดี คะแนนพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับน้อย การให้ความรู้เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอในการป้องกันการจมน้ำ ควรเพิ่มการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำ และการเอาชีวิตรอดจากการจมน้ำ เพื่อลดความรุนแรงของเหตุการณ์และป้องกันการเสียชีวิต

เอกสารอ้างอิง

1. การป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2568). สถานการณ์การเสียชีวิตจากการจมน้ำ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2568, จาก <https://drowningreport.ddc.moph.go.th/satdrowning/#/status>
2. ศิริประพาพรรณ ทุมคำ, ชัญญิตาคุชฎี ทูลศิริ, และพรนภา หอมสินธุ์. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการจมน้ำของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จังหวัดนครราชสีมา. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 28(4), 12 - 24.